

het Volksbelang

Liberaal Vlaams Tijdschrift
www.hetvolksbelang.be

nr 2 - Februari 2018
Jaargang 139
maandblad

“Platform voor liberalen”

LVV-voorzitter Clair Ysebaert op de nieuwjaarsreceptie.

“Het zou goed zijn mocht Open Vld als partij binnenkort opnieuw werken aan een platform die deze ‘her-uitvinding’ met nog meer gezag uitdraagt. Laten we daarom ons liberaal enthousiasme in de strijd gooien.” LVV-voorzitter Clair Ysebaert stelde tijdens zijn toespraak op de nieuwjaarsreceptie vast dat politici en partijen grondig aan ‘ontzieling’ lijden. Ze leven op de waan van de dag en weten niet goed aan welke trein ze hun eisenwagentje moeten hangen. De politieke inspiratie leeft nog wel dagelijks in co-

lumns, maar wordt niet meer luidop verwoord of vertaald. Door de ontzieling is de strijdvaardigheid en drijfkracht partijen ontnomen. “De beste democratie overleeft evenwel niet zonder een bezielend verhaal”, aldus de LVV-voorzitter. “Voor een liberaal zijn de mens en zijn arbeid de krachtigste motoren van vooruitgang. Die waarden moeten heruitgevonden worden. En dat is een belangrijke taak van Open Vld.” Tijdens de LVV-receptie was burgemeester van Mechelen en fractieleider van Open Vld in het Vlaams parlement, Bart Somers, de gastspre-

ker. Hij kwam uitleggen hoe liberalen meer succes kunnen boeken in het beleid van de grote steden in Vlaanderen.

Lees het verslag van de nieuwjaarsreceptie blz. 4 – 7 en het editoriaal op blz. 2.

Inhoud

VAN DE REDACTIE De stad en de liberalen / 2 | BOEKEN De realistische fantasytoer / 3 | ANALYSE Wie wordt de opvolger van de F-16? / 8 | BUITENLAND De Corsicaanse knoop / 10 | OPINIE Annemie Neyts over het mislukte migratieland / 12 |

Van de redactie
door **Bert Cornelis**

De stad en de liberalen

In oktober zijn er gemeenteraadsverkiezingen. De ogen zijn gericht op de lokale resultaten van Open Vld. In hoeveel steden en gemeenten kunnen de liberalen standhouden? Of zullen er meer of minder coalities met de liberalen gevormd worden?

Fractieleider van Open Vld in het Vlaams parlement, en succesvol burgemeester van Mechelen, Bart Somers, ontwikkelde tijdens zijn toespraak op de LVV-nieuwjaarsreceptie enkele interessante beschouwingen.

Eerst een vaststelling. In de vergadering van de 13 burgemeesters van de centrumsteden zitten vandaag twee liberalen: Somers uit Mechelen en Vincent Van Quickenborne uit Kortrijk. Twee capabele burgemeesters die het verschil maken. Dat is toch weinig, merkt Somers op. Want het liberalisme is precies ontstaan in de stad. De opkomst voor politieke en burgerrechten is een typisch stedelijk fenomeen. En toch blijft het voor liberalen moeilijk in de steden een sterke positie te verwerven. Vaak spelen ze er een bijrol of vertoeven ze in de politieke marginaliteit.

Hoe komt dat? Somers zoekt het antwoord vooral in de benadering van de stad door de liberalen. Wereldwijd leven almaar meer mensen in de stad. Daarom wordt het moeilijk om de liberale boodschap bij al die mensen te krijgen, omdat de stadsbewoners ook zo divers zijn geworden. Liberalen hebben dan de neiging om zich tot hun vertrouwde doelgroepen te richten. Maar een boodschap kan niet alleen gaan naar zelfstandigen of naar de middenklassen. De liberale boodschap moet zich tot alle mensen, tot alle burgers in de stad richten. Het liberalisme moet een project zijn dat breed gedragen wordt.

Wat is het succes van dit model-Somers? Samengevat gaat het om zeven duidelijke principes: geen vrijheid zonder veiligheid; geen veiligheid en vrijheid zonder burgerschap; geen vrijheid zonder opwaartse sociale mobiliteit; geen vrijheid in groepsdenken ("wij tegen zij"); geen vrijheid met gettovorming; geen vrijheid zonder diversiteit; geen vrijheid zonder gedeelde fundamentele waarden.

We pikken er twee uit die volgens ons voor een succesvol liberaal project essentieel zijn en vandaag onder druk staan: het

burgerschap en het groepsdenken. In een stad is het burgerschap een fundamentele pijler om mensen te laten samenleven. Je bent in een stad geen Marokkaan, geen Turk, geen islamiet of katholiek. Je bent een burger. Dat veronderstelt een stad zonder verloederde wijken, zonder vuile straten of parken. Elke burger is dan verantwoordelijk voor zijn straat, zijn plein, en kan daar best fier op zijn, en zal het nodige respect hebben. Zoniet zullen burgers zich uitgesloten voelen, niet het gevoel hebben dat ze er ook bijhoren. Wie geen respect opbrengt voor de stad, zal daarop aangesproken worden.

Zo gaat het ook met het oprukkende groepsdenken, dat zowel door links als rechts gepropageerd wordt. Klassiek links gebruikt het groepsdenken om te pampieren: "alles wat in jouw

leven fout loopt, is niet jouw schuld, maar de schuld van de samenleving". Klassiek rechts gebruikt groepsdenken om te culpabiliseren of te criminaliseren. "Voor de ene het slachtoffer, voor de andere de dader." Mensen opsluiten in één identiteit. Dat groepsdenken is nefast voor de vrijheid. Het negeert de essentie van de liberale opvattingen en is geen basis voor een

succesvol stedelijk project. Want een stad bestaat niet uit groepen, een stad bestaat uit burgers.

Somers verwees herhaaldelijk naar Brussel om zijn overtuiging kracht bij te zetten: "Als het over burgerschap gaat, wordt er in Brussel te vaak weggekeken. Men durft er geen lijn te trekken. Met als gevolg het ontstaan van een generatie die zich zonder enig probleem tegen de overheid keert. Als het over verantwoordelijkheid gaat, stappen vooral Brusselse socialistische burgermeesters naar de imam, want het gaat meestal over moslimkinderen die amok maken. Fout, zegt Somers en een uiting van groepsdenken. Je moet naar de ouders gaan, je moet hen als burgers van de stad aanspreken. Mensen aanspreken op hun burgerschap, en niet op hun etnische, culturele of religieuze achtergrond.

Het meest bekommert Somers nog de aanval van de populisten op onze fundamentele waarden. Populisten kapen onze waarden door ze zogezegd te verdedigen, maar ze dan te transformeren tot net het omgekeerde. Een goed voorbeeld daarvan is de bescherming van de vrijheid van meningsuiting door haar in te perken. Orwelliaans is dat. •

Bart Somers: "De liberale boodschap moet zich tot alle mensen, tot alle burgers in de stad richten. Het liberalisme moet een project zijn dat breed gedragen wordt."

Marc Kerkhofs

op de realistische fantasytoer

Marc Kerkhofs (°1964) kenden we oppervlakkig door zijn rationele blogs, maar blogs zijn niet meteen onze favoriete lectuur. Jammer genoeg ontsnapte ook zijn literair debuut, de roman *Verloren Tijd*, aan onze aandacht maar na lectuur van zijn tweede, onlangs verschenen thriller *Beet*, moeten we een einde maken aan dit hiaat in onze leeservaring.

door John Rijpens

Kerkhofs' debuut *Verloren Tijd* is het verhaal van een veertigjarige die verweesd achter blijft wanneer zijn vader sterft. Tot zijn bevreemding zoekt zijn broer na vierentwintig jaar weer contact. Langzaam ontdekt de centrale figuur dingen over zijn broer en ouders die hij nooit vermoed had. Misverstanden worden ontrafeld. Geen origineel gegeven, maar de nieuwsgierigheid is gewekt, vooral na lectuur van zijn tweede boek *Beet*.

Laconieke dertiger

De laconieke dertiger George werkt al tien jaar in een carwash. Reeds in het eerste hoofdstuk krijgen we een lekkere sfeerscheping. Je krijgt de indruk dat de auteur-verteller zijn leven lang op een carwash als onderhoudsman heeft gewerkt. Hij weet alles over

losgekomen geleidingsrails, de voorwastunnel, de te smeren machines, de te vervangen wisselstukken. Tot groot genoegen van zijn baas, de oude knorrige Julius die hem echter niet spaart wanneer de zaken minder goed lopen.

Op een avond, als hij moet overwerken, ontdekt George, nu alleen in de donkere en kille carwash, een vreemd schepsel in de waterput: een reusachtig grote rat? Een dikke vis? Een slang op poten met grote ogen, platte snuit en een blinkende rij scherpe tanden? Het 'dier' hecht zich de volgende dagen aan George, die het dier voedert met de lunchpakketjes van zijn collega's. Met gemengde gevoelens aanvaardt George die 'vriendschap'. Nog erger wordt het wanneer ook zijn vrouw Diana ("een boerendochter met soms meer gezond verstand dan goed voor haar was") zich over het wezen ontfermt. Zij schenkt helemaal geen aandacht aan de herhaalde waarschuwingen van haar man

("als boerendochter weet ze hoe ze moet omgaan met dieren..."). Dat de vreemde indringer hun hele wereld op zijn kop zet, beseft George pas wanneer het te laat is.

Pageturner

Over een pageturner gesproken! Dit is het relaas van een fantastische beleving, zorgvuldig gepland, gericht op eenheid van stemming, met speciale aandacht voor effect en climax. Kerkhofs schreef een waarachtige horror tale met als patroon een hoofdperson die zichzelf in een benaderde situatie werkt met daarbij een nauwkeurige analyse van de daarmee gepaard gaande sensaties van verschrikking.

De uitgever heeft het over "een thriller met tanden". Dit is eerder een grotesk, grimmig, pseudorealistisch verhaal met een knipoog naar een fantasy – een onverwachte en soms knappe vervorming van de gewone zichtbare wereld en werkelijkheid. •

Marc Kerkhofs, *Beet*. Godijn Publishing, 2017; 262 blz.; 16,95 euro.

50 JAAR NA MEI '68

Het **Liberaal Vlaams Verbond** (LVV) en het **Liberaal Vlaams Studentenverbond** (LVSV) blikken 50 jaar na datum terug op "MEI '68" en belichten de intellectuele erfenis van de Parijse studentenrevolte op ons hedendaagse denken.

Was dit een (r)evolutie ten goede of ten kwade? Daar proberen sprekers **Sid Lukkassen** en **Brecht De Smet** antwoorden op te formuleren. Samen met hen verkennen we nog steeds actuele hete hangijzers als cultuurmarxisme, postmodernisme en neoliberalisme. Sid Lukkassen is Nederlands cultuurfilosoof en publicist. Hij debuteerde in 2015 met het boek *Avondland en Identiteit, een kritische analyse van een Europa dat worstelt met zichzelf*. Brecht De Smet is postdoctoraal onderzoeker en docent aan de Universiteit Gent. Hij is gespecialiseerd in sociale strijd en de Arabische Lente.

Wij verwachten u talrijk op **donderdag 1 maart 2018 vanaf 19u30 in het Liberaal Archief** (Kramersplein 23, 9000 Gent). Moderator: Thibault Viaene. We ronden af met een glas en een hapje.

LVV-VOORZITTER CLAIR YSEBAERT

“GENEZEN IN PLAATS VAN VERZIEKEN”

2018 wordt voor het LVV op programmatisch en organisatorisch vlak een eerder afwachtend jaar. Dit klinkt misschien niet zeer ambitieus maar als we lager mikken, halen we misschien gemakkelijker ons doel.

Doorgaans zijn we als LVV wat de planning van onze activiteiten betreft, onderhevig aan de wisselvalligheid van de echte politieke agenda's of non-agenda's. Het zou dus een illusie zijn te geloven dat wij onze bijeenkomsten in 2018 planmatiger zouden kunnen organiseren in een wellicht warrig electoraal jaar.

Samenwerken

Pogingen worden ondernomen om een en ander samen op te zetten met ons te koesteren dochter, het LSVS, en zijn diverse onderafdelingen die in alle provincies en universitaire kanten bloeien. Samenwerken is trouwens de boodschap. Niet alleen om de vergaderwoede te beperken maar om in een zich lang aandienende en vermoeiende electorale periode het liberale kruut met maximale doelkracht te verschietsen.

Misschien moeten we onze maandelijks vergadercadans in dit verkiezingsjaar een beetje temperen. En afstappen van de maandelijks vergadertraditie.

Maar ik heb eerst nog enkele praktische wensen: in het kader van de LVV-bestuursverkiezingen, wellicht in de eerste jaarhelft, dient ons databestand à jour gezet; mogelijk

“Verandering, diversiteit, en globalisering, dit alles brengt nu verwarring, angst en onzekerheid met zich mee. Misschien zou onze eerste boodschap voor 2018 moeten zijn om al die maatschappelijke onrust in een realistisch perspectief te krijgen en te zoeken hoe ze ontmijsd kan worden.” LVV-voorzitter Clair Ysebaert had in zijn toespraak tijdens de nieuwjaarsreceptie een speciale boodschap voor de politici: “Zij hebben de bijzondere taak te genezen in plaats van te verzieken.”

wordt u daar in de komende periode nog eens op aangesproken.

Ik doe een warme oproep uw petieterig lidgeld van 20 euro of meer te storten, want anders is deze vereniging in 2018 failliet. Gelieve daar ook eens bij stil te staan.

Zenuwachtigheid

De analyses voor 2017 zijn uitgeput en alle pre-visies voor 2018 zijn gemaakt. Ik denk dat reeds alles gezegd en gewenst is. Wat zou ik daar nog kunnen aan toevoegen? Dat u bijvoorbeeld in 2018 al uw grootste kanten en uw kleine kantjes mag tonen, uw successen en mislukkingen mag blootgeven, uw vreugdes en besognes mag delen. Het is wel zo, de zenuwachtigheid over de snelheid waarmee de wereld verandert, is groot. En de meningen-industrie draait overuren. Je moet over alles een mening hebben. En je mag die nog ventileren ook. Meer zelfs, je moet zelfs. Hoe weinig of slecht geïnformeerd je ook bent. Ben je voor de ouder-

wetse zwarte piet of niet, voor een bruine of een donkergele, je moet kleur bekennen.

En als man hier moet je het straks aan Sinterklaas vragen of je nog de vrijheid krijgt om naar een mooie vrouw te kijken, anders ga je in de ban van “metoo”.

Realistisch perspectief

Verandering, diversiteit, en globalisering, dit alles brengt nu verwarring, angst en onzekerheid met zich mee. Misschien zou onze eerste boodschap voor 2018 moeten zijn om al die maatschappelijke onrust in een realistisch perspectief te krijgen en te zoeken hoe ze ontmijsd kan worden.

In dit verband hebben politici en in mindere mate ook journalisten, die elk ook maar mensen zijn, een hele opdracht. Zij hebben de bijzondere taak te genezen in plaats van te verzieken. Ze laten zich beter niet ophitsen door de waanstemmen en planten ze beter niet voort.

Mentale rust

Daarom wens ik u allen, vooral u allen hier aanwezig, uw directe omgeving en uw dagelijkse samenleving in het algemeen meer mentale rust toe in 2018. Iedereen lijkt op zoek te zijn dezer dagen. Naar zichzelf, naar nieuwe adem, naar een andere verpakking. En in onze biotoop vragen partijen, politici, zich vertwijfeld af aan welke trein ze hun eisenwagentje moeten hangen naar het kortstondig of gewoonweg het succes.

Ontzieling

Het probleem daarbij is wat ik zou willen noemen, de ontzieling. Met ontzieling bedoel ik dat de politieke inspiratie nog wel in de kronieken en de dagelijkse columns staat maar niet meer op tafel komt, laat staan dat die nog luidop verwoord of vertaald wordt. Zodanig dat de achterban er zich kan in herkennen. Ik denk dat partijen dezer dagen door ontzieling hun drijfkracht en strijdvastheid zijn ontnomen. En u weet, een ontzielt lichaam is een vreemd lichaam. Ontzielde partijen laten de markt over aan de wildgroei van het ideologische onkruid.

En als de waarden uit de samenleving verdwijnen en de spirituele grondslagen die moeten voeden en vernieuwen, in puin worden achtergelaten, komt de menselijke natuur van het groepsegoïsme tot volle bloei. De beste democratie overleeft niet zonder bezielend verband.

Een van de hoofdrolspelers binnen het LVV was Frans Grootjans. Die zei: "Zorg ervoor

dat je eerst een geloofwaardige boodschap brengt en daarna is veel mogelijk."

Platform

Welnu, voor de liberaal zijn de mens en zijn arbeid de krachtigste motoren van de vooruitgang. Het is een oeroud adagium dat zeer snel opnieuw moet worden uitgevonden. Het zou goed zijn mocht de VLD als partij binnenkort opnieuw werken aan een platform die deze "her-uitvinding" met nog meer gezag uitdraagt. Laten we daarom ons liberaal enthousiasme in de strijd gooien.

Maar dan geen enthousiasme dat meedeint op de golven van de waan van de dag. Politiek moet meer zijn dan een pakje instant minute-soep dat we naargelang de grillen van het moment opentrekken om een smaakje aan te bieden dat er het beste ingaat. Precies dat leidde ertoe dat de aanvankelijke euforie over het zgn. politieke Zomerakkoord verzandde in hopeloos gesteggel. Straks zijn we terug zomer ...

De echte problemen

Dat bracht ook mee dat we met de billen bloot gingen omdat we het niet eens geraakten over een nationaal voetbalstadion. Dit mede door de institutionele lasagne in Brussel. Er zijn andere vragen, zo zou ik denken... Hoe pakken we de mobiliteitsproblemen aan?

Wat met de milieuverontreiniging en de opwarming van het klimaat? Wat met de vergrijzing en de kosten voor de gezondheids-

zorg? Wat met de structurele ongelijkheid en het gebrek aan kansen voor wie niet op de juiste plek is geboren? Laten we eerst en vooral "ja" zeggen aan een platform dat hierop een volwaardig antwoord biedt. Een platform dat de mensen een zinnig toekomstperspectief geeft, een platform met ideeën om in te geloven en voor op te komen. Erin geloven ook dat de Zweedse coalitie geen tv-toestel is dat met een voorgeprogrammeerde zender enkel vanuit 't Schoon Verdiep in Antwerpen kan bediend worden. Erin geloven ook dat liberalen niet enkel één van de bijrollen vertolken waar we geen vat op hebben maar dat we integendeel zelf een beetje meer aan de regieknoppen zitten.

Boodschap verzilveren

Wellicht is dit een ganse opgave. En meer dan ooit zullen onze liberale kandidaten straks op vele plaatsen lijfelijk moeten aanwezig en voor een stuk eigendom zijn van de mensen, willen we de goede boodschap van vrijheid, vooruitgang, veiligheid kunnen verzilveren.

Zoals president Barack Obama zei in zijn interview met de Britse prins Harry: "Als je zou kunnen kiezen in welke periode van de menselijke geschiedenis je zou geboren worden, zou je vandaag kiezen. Want de wereld is gezonder, welvarender, beter opgeleid, toleranter, meer ontwikkeld en minder gewelddadig."

Een statement om ons eigen te maken en om als liberalen op voort te bouwen ... •

ACTIVITEITENVERSLAG 2017 VAN ALGEMEEN SECRETARIS OSCAR DE WANDEL

“CODE BLAUW!”

Ketterijen

Exact een jaar geleden trakteerde Karel De Gucht ons op een aantal “ketterijen”. Hij maakte hiermee genadeloos accuraat komaf met enkele wijdverbreide -maar niettemin foute- opvattingen die feiten en gebeurtenissen verpakken in allerlei doemdenk-scenario's. Zo noemde hij de verkiezing van Donald Trump en de Brexit “accidents de parcours”, verwierp hij de stelling dat het migrantenprobleem enkel ellende met zich meebrengt, verzette hij zich tegen de aanname dat globalisering de grote mondiale boosdoener zou zijn, veegde hij de eurosceptici de mantel uit en ontkende staalhard dat er zoiets zou bestaan als een volkswil waarnaar beleidsmakers dienen te luisteren: “Dé mensen bestaan niet; zij zijn een uitvindsel dat handig uitgebuit wordt door populistten uit alle windstreken die de democratie willen herleiden tot de dictatuur van het getal”.

Wij kunnen aan zijn “ketterijen” zonder al te veel moeite heel 2017 ophangen (in beide betekenissen van het woord): het migrantenvraagstuk trok een spoor van polemiek, fanatisme en onmacht door de Belgische politiek, Trump en de Brexit zijn nog altijd hot issues en het populisme steekt nog geregeld in politiek en media de kop op. Natuurlijk is daarmee niet alles gezegd: het voorbije jaar vertoonde nog wel enkele andere blutsen en builen.

Graaicultuur

Zeggen Publifin, Publipart, Samu Social en

Optima u nog iets? Moeten wij dit zien als enkele onfrisse overblijfselen van ongebreidelde graaicultuur, politiek struisvogelgedrag en schandelijke volksverlakkerij, of zijn dit slechts de symptomen van een veel hardnekkiger ziekte? Een ziekte die haar tentakels overigens spreidt over Wallonië, Brussel en Vlaanderen. Wat erop wijst dat de theorie van de “twee snelheden” alvast op het vlak van het gesjoemel en het gepruts niet opgaat. Omdat het cdH zich uit de bestaande coalities terugtrok, leidde dat in de Waalse Gewestregering, de Franstalige Gemeenschapsregering en de Brusselse regering tot een heuse politieke crisis. Uiteindelijk liep alles met de spreekwoordelijke sisser af, want de putsch slaagde enkel in de Waalse Gewestregering. In de Gentse gemeenteraad sloegen in februari de stoppen door en in december gaf in Antwerpen een rel rond beschuldigingen van verwevenheid tussen het stadsbestuur en vastgoedmakelaar Land Invest de genadeslag aan het sp.a-groen-kartel.

Fake-news

Een en ander valt te zeggen over de wijze waarop geladen politieke dossiers in binnen- en buitenland in de openbaarheid worden gegoooid. Face-book, Google, Amazon, Instagram en andere Twitters hebben in het informatie-ecosysteem een verpletterende machtspositie verworven. Via deze “sociale” medianetwerken kunnen zonder enige filter zender en ontvanger rechtstreeks met elkaar communiceren. Op zich is daar niets mis

Oscar De Wandel

Het LVV hield ook in 2017 de actualiteit nauw in het oog: hier bij de voorbereiding van de amendementen voor het Open Vld-congres.

mee, maar het zet wel de poort wagenwijd open voor fake-news, manipulatie, demagogie en populistisch gezwets. Iedereen zijn mening is een onovertroffen democratisch recht, maar inspraak zonder inzicht leidt nog altijd tot uitspraak zonder uitzicht en de dictatuur van de meerderheid heeft in de menselijke geschiedenis al veel ellende veroorzaakt.

Maar politiek is niet enkel een kwestie van argumenten, maar ook van gevoelens: kiezers reageren vaak eerst emotioneel, vooraleer zij de ratio aanspreken. Daarom hebben scherpe tweets ook meer impact dan lange opiniestukken.

Toen op 12 januari 1867 een handvol jonge Vlaamse liberalen het initiatief nam om het weekblad Het Volksbelang te stichten, hadden zij geen last van sociale media. Dat Volksbelang richtte zich met zijn duidelijke sociaal-progressieve, Vlaams-liberale en antiklerikale standpunten op de “voortgang en het welzijn van den werker”. Het is tot vandaag het langst verschijnende liberale blad gebleven. Verscheidene profielveranderingen hebben de initiële geest van vrijheid en onafhankelijkheid nooit aangetast. In het zonet geciteerde eerste nummer staat: “Voor het overige zal de tijd onze leidsman zijn, een punt zal nooit uit ons oog verloren gaan, dat is dat wij noch de speelbal eener partij zullen worden, noch in geen deele het volk door slechten raad tot zijn verderf leiden.” Waarvan acte.

Arabische lente

Het LVV hield traditiegetrouw ook in 2017 de politieke actualiteit nauwlettend in de gaten: met Koert Debeuf kregen wij inside-informatie over de Arabische lente, Maarten Boudry en Fernand Keuleneer kruisten de degen over liberalisme en godsdienst, Egbert Lachaert maakte een tussentijdse balans op van het federale regeringswerk, Philip De Backer lichtte samen met Marc De Vos het zomerakkoord door. Als kers op de taart lieten Werner Vandenbruwaene, Wim Aerts, Thibault Viaene en Nicolas Engelman in november de stem van het Liberaal Vlaams Verbond horen op het Open Vld-Vrijheidscongres: zij verdedigden met verve een aantal amendementen inzake eigendomsrecht, migratie, begrotingsdiscipline, fiscaliteit, de bestuurlijke aanpak van Brussel en de Europese Unie. Werden hun voorstellen niet altijd gevolgd, zij hebben in elk geval aanleiding gegeven tot een degelijke inhoudelijke gedachtenwisseling. Ongetwijfeld zal ook de programmering van de activiteiten van 2018 op deze kernpunten voortbouwen.

Aanslepende dossiers

Enkele politieke commentatoren hebben in hun jaaroverzicht opgemerkt dat 2017 in meer dan één opzicht een duplicaat was van 2016. Als zij daarmee bedoelden dat een aantal aanslepende dossiers over de jaargrens zijn getild, hebben zij vanzelfsprekend gelijk: de vluchtelingen- en migrantenproblema-

tiek, de kernuitstap en het energiepact, het milieudossier, de vluchtroutes en de geluidsnormen rond de nationale luchthaven, om er maar enkele te noemen. Dit zal dan wel voor de overgang van 2017 naar 2018 niet anders zijn: het zomerakkoord vergde in een aantal materies niet alleen een explicitering in december, het leidde begin dit jaar al tot een belangenconflict in verband met de maatregel op het onbelast bijverdienen. Enerzijds wijst dit op de complexiteit om in coalitieregeringen fundamentele beslissingen te nemen, anderzijds natuurlijk ook op de onvermijdelijke profileringsdrang van politici om “hun” programma te realiseren. De term “kibbelkabinet” zegt duizend keer meer over de wijze van communiceren dan over de inhoud van het gevoerde beleid. Want ook hier hangt alles samen met het subtiële spel van communicatie en perceptie.

Verkiezingspedaal

De nieuwjaarsrecepties van de politieke partijen zijn allemaal achter de rug: voor zover het nog niet het geval was, is de verkiezingspedaal nu wel echt ingedrukt.

Wij liberalen gaan er met goesting tegen aan. “Code geel” en “code oranje” hebben wij met storm en regen enige tijd geleden van de weergoden cadeau gekregen. Het is de hoogste tijd om over te schakelen naar “code blauw”: ik wens u allen een krachtig liberaal 2018! •

De koop van de eeuw?

Tijdens de regering Tindemans-De Clercq, midden de jaren zeventig van de vorige eeuw, was er veel te doen over de aankoop van nieuwe gevechtsvliegtuigen. De voor- en tegenstanders van toen hadden het over de “koop van de eeuw”. Uiteindelijk werd voor de Amerikaanse F-16 gekozen, boven de Franse Mirage, de Amerikaanse F-17 en de Zweedse Saab. De aankoop van toen gebeurde samen met Nederland, Denemarken en Noorwegen. Deze periode wordt er een beslissing verwacht over de vervanging van die F-16. Op naar de militaire koop van de 21ste eeuw.

Na 40 jaar is de F-16 aan vervanging toe.

door Prof. Herman Matthijs

De kandidaten

Oorspronkelijk waren er vijf kandidaten om de F-16 te vervangen. Vooreerst de Zweedse Gripen (Saab) die al wordt gebruikt door Zweden, Zuid-Afrika, Zwitserland, Hongarije, Tsjechië en Brazilië. Vandaag zijn zowat 450 vliegtuigen besteld. Opvallend is dat de Scandinavische NAVO-buren kiezen voor de F-35. Zweden is geen NAVO-lid. Twee Oost-Europese NAVO-landen kochten dit vliegtuig wel. Ten tweede is er de Typhoon 2-Eurofighter (EBA-Airbus) goed voor 650 bestellingen en gebruikt door Duitsland en in mindere mate door de Britten, Italië en Spanje. Dit toestel kent ook afnemers in het Midden-Oosten. Maar het Verenigd Koninkrijk, toch de belangrijkste EU-militaire macht, heeft nu voor de F-35 gekozen, net als de Italianen. Cruciale vraag is wat de

Luftwaffe in de toekomst gaat doen met de huidige, toch al wat verouderde Eurofighter. Belangrijk is dat de Britten dit aanbod leiden en dat hun bedrijf BAE systems (British Aerospace Engineering) al sinds 1997 samenwerkt met Lockheed Martin aan de ontwikkeling van de F-35. Daardoor gokt BAE op twee dossiers.

Ten derde is er de Franse Rafale van Dassault. Uiteraard is dit het Franse paradepaardje met zowat 500 exemplaren voor Frankrijk, Indië, Egypte e.a. Opvallend is dat de Franse Rafale in Europa enkel wordt gebruikt door de Franse luchtmacht!

Ten vierde was er de F-18 Hornet van Boeing die met zowat 500 exemplaren vooral wordt gebruikt door de VS, Spanje, Finland en Australië. Uiteindelijk komen we bij de veelbesproken F-35 van Lockheed Martin. Hier is het orderboekje al aardig gevuld met meer dan 3.000 exemplaren. Vele NAVO-landen hebben al voor dit toestel gekozen: de VS, het Verenigd Koninkrijk, Noorwegen, Denemarken, Turkije, Italië en ook Nederland als NAVO-lidstaten, en verder nog o.a. Australië, Israël, Singapore enz.

Procedure

Uiteindelijk doen er in België nog twee kandidaten mee aan de procedure: de F-35 en de Eurofighter. De Fransen hebben officieel niets meer laten horen en stelden via hun minister van Defensie Florence Parly een structurele samenwerking voor met België. Dit komt er feitelijk op neer dat het Belgisch leger een onderdeel wordt van de strijdkrachten van de vijfde Franse Republiek. Het koloniaal denken leeft duidelijk nog in het Elysée. Voor de Vlaamse politieke partijen is het Franse voorstel moeilijk te verkopen aan de electorale achterban. Maar gezien de goede banden tussen de MR en president Macron, zal er wel een poging worden ondernomen om de Fransen te laten mee doen.

Desalniettemin opent dit de poort voor enorme schadeclaims bij de twee andere juridisch correcte kandidaten. Men kan zich wel afvragen dat als de Rafale dan toch zo goed is, waarom Parijs dan niet gewoon heeft meegedaan aan de lopende procedure? De regering-Michel moet dus kiezen tussen de twee rechtmatige kandidaten. De cruciale politieke vraag zal zijn hoeveel de MR er voor over heeft om de 'outsider' van Dassault nog te reanimeren voor de race naar de beslissing.

Kiest België voor de F-35?

Een Franse keuze zal zeker niet op applaus worden onthaald bij de NAVO en onze eigen industrie. Inderdaad, dan mist ons land een belangrijke relatie met de modernste technologische industrie. Trouwens, wie gaat dan het Belgisch luchtruim controleren en bewaken? Zo'n taak uitbesteden aan een ander land kost ook geld en verhindert het eigen politieel toezicht van het soevereine luchtruim. Desalniettemin is het, zoals in de jaren zeventig, een centrum-rechts kabinet met een uitgesproken Vlaamse overwicht dat kan beslissen. Dit laatste geldt nu zeker, met maar één Franstalige partij die mee beslist: de MR!

Een optie zou ook kunnen zijn dat men niets beslist en de zaak over laat aan de volgende regering. Maar dit zou een te groot cadeau zijn voor de oppositie en de volgende federale regering, waar geen van de huidige vier regeringspartijen zeker van is deel van uit te maken.

De keuze

Wat ook de keuze zal zijn, ze zal op kritiek stuiten. Maar elke medaille heeft twee zijden. Laten we beginnen met de F-35. Dit is het modernste toestel, maar met nog veel kinderziekten. Door het grote orderboekje gaan de 'up date' en de onderhoudskosten het kleinste zijn. Met de F-35 blijft ook de poort open voor een verdere samenwerking met Nederland. Trouwens recent heeft de regering Michel beslist om de nieuwe marineschepen samen te bestellen. Ondanks alle kritiek op de F-35 is er de vraag waarom de US Navy en de Royal Navy voor de F-35 hebben gekozen? Voor de vliegdekschepen is het beste niet goed genoeg. En de hardst getrainde luchtmacht ter wereld, IDF-Israël,

koos ook voor de F-35! De F-35 is wel Amerikaans, maar zeker 30% van het toestel is Europees industrieel gebonden. Met de Eurofighter komen we ook in het 'Brexit'-dossier terecht. Bovendien verbindt deze keuze ons aan Spanje en wellicht Duitsland. De Rafale is een modern toestel, maar verbindt ons volledig met Frankrijk.

Kernwapens

Sinds 1963 liggen er kernwapens te Peer/Kleine Brogel. Dat werd toen overeengekomen in bilaterale akkoorden tussen de Verenigde Staten en België. De socialist Paul-Henri Spaak was toen minister van Buitenlandse Zaken, daarvoor secretaris-generaal van de NAVO (1957-1962), in de linkse regering van Theo Lefèvre (CVP). In 2010 werd overeengekomen om deze wapens te moderniseren vanaf 2020. Geen enkel Belgische regering heeft ooit aanstalten gemaakt om dit akkoord op te zeggen! Dit land heeft dus een nucleaire taak, binnen de NAVO. Alleen de F-35 kan die taak uitvoeren! Desalniettemin geeft deze politiek-militaire situatie ons ook macht. Inderdaad de kernwapens zijn Amerikaans, maar de vliegtuigen Belgisch! Een mogelijk gebruik van deze wapens heeft dan ook altijd het groen licht nodig van de regering. Laat mij toe even te denken in de termen van Machiavelli: zorg dat men u nodig heeft, dat geeft macht en invloed!

De kostprijs

In het slechtste geval gaat het om 100 miljoen euro per vliegtuig en komt men uit op 3,4 miljard euro voor de geplande 34 toestellen. De prijs speelt voor 33% bij de beoordeling. Daarnaast zal er ook moeten berekend worden wat het onderhoud en de technolo-

gische 'up dates' zouden kosten. Daarover lopen bedragen van ruim 20 miljard euro voor een periode van 20 tot 25 jaar. Zo komt men uit op ruim 25 miljard euro of 1 miljard euro per jaar als die toestellen 25 jaar meegaan. De F-16 ging ruim 40 jaar mee. Door het goedkeuren van de wet van 23 mei 2017 op de programmering van de militaire investeringen: 2016-2030, is er geld om de aankoop te betalen. De belangrijkste parameter wordt met 57% de capaciteit: wapens, radar, vliegbereik enz. Ten slotte zijn er de compensaties die meetellen voor maar 10% van de juridische beoordeling. Maar in het proces van de politieke 'decision making' gaan die 10% voor veel meer beslissen! Inzake die compensaties doen de gekste bedragen de ronde, tot 20 miljard euro. In de realiteit is dat veel minder en hebben we door onze eigen schuld al veel compensaties gemist. De reden? België wou niet meestappen in de ontwikkelingsfase van een toestel. Daarin zijn de Nederlanders en de Noren veel slimmer geweest.

Conclusie

De vervanging van de F-16 is opnieuw een dossier waarover veel te laat wordt beslist. Dit bezorgt ons land en zijn industrie een achterstand op de burens en leidt ook niet tot een beter imago van België binnen de NAVO. In ieder geval zal er meer geld op tafel moeten komen voor defensie en stelt zich de vraag aan welk land we onze luchtmacht gaan koppelen: Duitsland/Spanje via de Eurofighter, Nederland via de F-35 of toch nog Frankrijk via de Rafale. In elk geval zal deze Zweedse coalitie een beslissing moeten nemen voor de NAVO-top van juli aanstaande te Brussel. •

DE CORSICAANSE KNOOP

door Lukas De Vos

Het bezoek stond in het teken van een herdenking. Twintig jaar geleden werd de Franse prefect Claude Erignac vermoord in Ajaccio, het culminatiepunt van het gewapend verzet tegen de Franse overheersing dat het Bevrijdingsfront van Corsica, het FLNC, in 1975 had opgestart, in navolging van het IRA in Noord-Ierland (en wellicht met wapens die door Libië waren geleverd). Legitiem, die herdenking, daar niet van. Minder legitiem was het proces dat daarop volgde. De hoofdverdachte, Yvan Colonna, die afzonderlijk vastzit in Arles, is tot levenslang veroordeeld, al heeft hij nooit enige schuld bekend, en al was het bewijsmateriaal hoogst twijfelachtig. Zijn veroordeling was meer het resultaat van de strijd tussen gerecht en politiek, tussen magistraten en onderzoekseenheden, dan van spijkerharde bewijslast.

Affront

Daarover repte Macron met geen woord. Integendeel, hij blijft radicaal elke verwijzing naar “politieke” gevangenen ontkennen en verwerpen. Het misprijzen voor de nieuwe deelregering was groot. Hij onthulde een gedenkplaat voor Erignac tegen een achtergrond van tien vlaggen: vijf Franse, vijf Europese – een affront voor de Corsicaanse regering die haar eigen symbool, de Morenkop met bandana, nergens kon bespeuren. Tot zover het respect voor de eigenheid van het eiland, dat Frankrijk

Wat bezielde in hemelsnaam Emmanuel Macron? Breng je een bezoek aan het al onwillige eiland Corsica, één van de armste districten van Frankrijk, en dan schoffeer je zowat elke kiezer en vooral de nieuwe deelregering als een onvervalste hofmeier? Het centralisme van Frankrijk begint hem parten te spelen.

De Franse president Macron op bezoek in Corsica: het zou best kunnen dat Corsica de eerste steen wordt waartegen de Europese ezel zich stoot.

met list en geld ontfutselde aan de republiek Genua in 1768. De Verlichtingsrepubliek (de eerste in Europa) die door Pasquale Paoli drie jaar eerder was uitgeroepen, en de volle steun kreeg van Voltaire, zag zijn eerste universiteit dichtgegooid toen de Fransen de macht overnamen en het jaar daarop de volksopstand bloedig neersloegen bij Ponte Novu.

Revanchisme

De wrijvingen waren meteen duidelijk. De nu nationalistische regering had in december 2017 vervroegde verkiezingen overtuigend gewonnen, al ging de opkomst danig achteruit met meer dan 10%. Parijs, in zijn herschikking van de kieskringen, voegde namelijk Hoog- en Zuid-Corsica samen, en hoopte ui-

terdaard op een doorbraak van Macrons Andà per Dumane (ApD), zoals elders in Frankrijk. Dat viel zwaar tegen. La République en Marche haalde amper 12,66% van de stemmen en zes zetels in de plaatselijke Algemene Vergadering, het deelparlement van 63 leden. De nationalistische – autonomisten van liberale strekking, de Femu a Corsica van Gilles Simeoni, en de linkse Corsica Libera van Jean-Guy Talamoni – haalden de absolute meerderheid, 41 zetels. Enig revanchisme was Macron niet vreemd. En opmerkelijk: de ApD stelt zich gironde op, met gevoel dus voor multiculturaliteit. Ze steunde mee het eisenplatform van de federalisten.

Op de vier eisen van de devolutiegezinde Corsicanen ging Macron nochtans nergens

in. Over politieke gevangenen zweeg hij als vermoord. Die bestaan niet in het Strafrecht, verluidt het in Parijs, er zijn alleen terroristen die volgens algemeen recht veroordeeld zijn. Maak dat de Corsicanen wijs, die zowel tegen de republiek van Genua als tegen Frankrijk gevochten hebben om democratische gelijkberechtiging en respect voor hun eigen cultuur en problemen (vooral het vastgoedopbod, de elitaire Franse bevoogding op alle terreinen, zeker inzake taal en gebruiken, en de bescherming van de eigen kleinschalige economie) af te dwingen. Tevergeefs, de jacobijnse methode van Parijs denkt uitsluitend in termen van één centraal gezag, één republieks gedachtengoed, één officiële taal.

Eén taal, het Frans

Dat was de tweede verzuchting van de nationalisten: gelijkberechtiging van Frans en Corsicaans in rechtszaken, communicatie en wetgeving. Komt niks van in huis, “dans la république il a une langue officielle et c’est le français”. Corsikaans kun je enkel leren aan de Universiteit in Corte, genoemd naar de “vader des vaderlands” Pasquale Paoli. Door de hoge inwijking van “pieds-noirs” uit de Franse Maghreb na de dekolonisering en de rijke grondspeculanten voelen de 320.000 oorspronkelijke bewoners zich redelijk onderdrukt.

Verder dan een vermelding van de Corsicaanse eigenheid bij de grondwetsherziening wil Macron niet gaan (hij zou dat dan ook moeten doen voor Vlaanderen, de Elzas, Occitanië, Baskenland, Savoie, Bretagne en zijn eigen Picardië); zelfs dat wordt fel gehekeld door de rechtervleugel van zijn beweging, en met name door “Madame Corse”, de Bayrougezinde staatssecretaris voor dialoog met Corsica bij binnenlandse zaken, Jacqueline Gourault, door de Senaat, en door de sympathisanten van Le Pen die Macron nu tracht los te weken uit het Front National. Ook Les Républicains willen daar niet van horen. Laurent

Wauquiez: “Il n’y a pas de citoyenneté corse, ça signifie que la langue corse n’est pas au même niveau que la langue française”. Eerste en tweede rangsburgers dus.

Mierenneukerij

Het is nu een mierenneukerij geworden: rechts wil een eventuele vermelding onder artikel 72 en 73 van de grondwet, maar dat maakt nooit de weg vrij voor zelfstandige beslissingen; de Corsicaanse regering wil absoluut artikel 74 laten gelden, zoals voor Frans-Polynesië, maar dat verwerpt iedereen in Frankrijk. Daarvoor is een drievijfde meerderheid nodig in Kamer en Senaat. In Parijs. Een maat voor niks dus.

Van bescherming van de eigen gronden en kleine ondernemingen komt evenmin iets terecht. De regering van Corsica wil het statuut van “resident” invoeren voor inwijkelingen of tweede verblijvers. “Une impasse juridique et une mauvaise réponse”. Nochtans zijn het juist de fel gestegen vastgoedprijzen (vooral langs de zuidkust) en de financiële ‘creativiteit’ van grootindustriëlen die de kleinhandelaar, de ambachtsman, de wijnboer of de schapendrijver de das omdoen. Voor de nationale economie is en blijft Corsica quantité négligeable.

Federaal land

En dan, overdracht van bevoegdheden om langzaamaan een federale structuur mogelijk te maken (Simeoni wil autonomie maar geen onafhankelijkheid, Talamoni is radicaler). Dat mogen ze op hun buik schrijven. Macron woog misprijzen af aan cynisme. Enerzijds moeten de Corsicanen maar “gebruik maken van de bevoegdheden die ze al hebben, vooral er ze meer overdrachten vragen”, anderzijds “mogen ze nieuwe heffingen invoeren” (nooit een populaire maatregel, “maar dat zal gelijken lopen met een evenredige vermindering van de subsidies vanuit Parijs”). Bevoegdheden zonder (financiële) hefboom, het is niet iets

om naar uit te kijken.

Nul over de hele lijn dus voor Corsica, dat best enige Belgische bemiddelaars kan gebruiken om tot een evenwichtige devolutie te komen. De gemiddelde Corsicaan blijft illusieloos en ongeïnteresseerd achter. “Hij belooft meer geld voor de politie”. Dat hebben we nodig, grinnikt hij dan. “Nultolerantie voor drugs en misdadig gedrag”. Nog meer ordediensten. Macron belooft 4G en glasvezelkabels. “Waarvoor? Is er al niet genoeg armoede op dit eiland?” Het is voor de afhaker even duidelijk als voor de afscheidingsgezinde: het hele discours van Macron was gericht op het behouden van de economische belangen en van het centrale gezag, van machtsdeling is nooit sprake geweest. “Corsica is Catalonië niet”. Uiteraard niet. Maar Simeoni heeft groot gelijk als hij de toespraak van Macron in Bastia bestempelt als “politiek”, niet als “een verzoevende herdenking”.

Ook daar kwam nog een kaakslag bij. Macron liet het plaatselijke parlement links liggen (in alle opzichten). Hij hield zijn toespraak voor een geselecteerd (en dus globaal positief vooringenomen) publiek in het Cultureel Centrum van Bastia, Alb’ Oru. Onverschilligheid en woede waren het gevolg, zo’n tienduizend betogers namen zijn elitaire benadering niet. Het maakte wel één ding duidelijk. De reis van Macron diende alleen binnenlands gebruik: zijn rechtervleugel afdekken. Of dat op langere termijn gunstige effecten zal hebben valt te betwijfelen. Er zijn verkiezingen in Italië, waar een ruk naar populistisch rechts rattachistische ideeën kan aanzwengelen. De impasse in Catalonië doet ook al geen goed aan het zogenaamd “democratisch” gehalte van de Spaanse regering. En met de Brexit voor ogen neemt het regionale belang toe voor zowel Schotland als Noord-Ierland. Het zou best kunnen dat Corsica de eerste steen wordt waartegen de Europese ezel zich stoot. •

*Annemie Neyts-Uyttebroeck
Minister van Staat*

Standaard-redacteur Matthias Verbergt heeft daarop een week lang in zijn krant verschillende aspecten van “De Barst” (soms ook De Kloof genaamd) tussen Belgen van Belgische afkomst (mijn formulering) en mensen van allochtone origine, onderzocht en belicht. In een eerste aflevering is hij te rade gegaan bij de PISA-test 2015 over “wetenschappelijke geletterdheid” van 15-jarigen.

De PISA-test

Een woordje uitleg. PISA staat voor ‘Program for International Student Assessment’ en wordt sedert 2000 georganiseerd in OESO-landen en niet-OESO-landen. In Vlaanderen is het de Vakgroep Onderwijskunde van de UGent die de test superviseert. Wetenschappelijke geletterdheid peilt naar de vaardigheden van 15-jarigen om “vragen te identificeren, nieuwe kennis te verwerven, wetenschappelijke fenomenen te verklaren en wetenschappelijke bewijzen te gebruiken.” In 2015 werd de test (die verschillende uren in beslag neemt) voor de eerste keer volledig elektronisch gehouden. In Vlaanderen werden, luidens het rapport van de UGent, 5.675 leerlingen uit 175 verschillende scholen getest. Uit de vele tientallen grafieken die het rapport bevat, blijkt dat 15-jarigen in Vlaamse scholen talrijker aanwezig zijn bij de hoogst scorende respondenten, maar ook bij de laagst scorenden, en dat de middenmoters grosso modo de OESO-gemiddelden halen. Bij de laagst scorende 15-jarigen zijn de jongeren met een bescheiden sociaaleconomische achtergrond en/of van allochtone origine oververtegenwoordigd.

Uit het rapport blijkt dat het aantal leerlingen met buitenlandse herkomst in het secundair onderwijs “verdubbelde” tussen 2006 en 2015, van 7% naar 14%, en dat hun aandeel onder de zwakpresteerders nog zou zijn gegroeid, namelijk van 13% tot 33%. Ik merk

STILSTAAN BIJ HET VLUCHTELINGENPROBLEEM

Het mislukte migratieland

Met de stelling dat “België zowat het meest mislukte migratieland in de rijke wereld is” mikte hoogleraar en columnist van De Standaard Ive Marx een fameuze steen in de poel.

hierbij op dat de globale trend eigenlijk onveranderd is gebleven, te weten dat jongeren van allochtone origine twee keer meer risico lopen zwak te presteren dan autochtone jongeren.

Reden genoeg om de alarmklok te luiden, vind ik.

Omdat de best presterende leerlingen in Vlaanderen kunnen wedijveren met de besten ter wereld (we moeten enkel de Aziaten laten voorgaan), verliezen we al te gemakkelijk uit het oog hoeveel talent we verloren laten gaan, door ons neer te leggen bij het jammerlijke feit dat jongeren met bescheiden of ongunstige sociaaleconomische achtergrond (waaronder allochtone origine) dubbel zoveel gevaar lopen hopeloos achterop te raken. Herinner u dat de PISA-test integraal op computer moest worden afgelegd. Is het ver gezocht te veronderstellen dat jongeren die in armoede opgroeien minder vertrouwd zijn met computers dan hun bemiddelde klasgenoten, om maar iets aan te stippen. Indien u zich afvraagt hoe het mogelijk is dat de trend onveranderd is gebleven de jongste tien jaar, raad ik u aan om het interview met Vlaams minister en vicepresident Liesbeth Homans (N-VA) in Knack van 13 februari 2018 te lezen. Als reactie op een vraag over taalachterstand, stelt ze de wedervraag: “Vindt u

dat wij taalcursussen moeten organiseren voor jongeren die hier geboren en getogen zijn?”. Ze vindt duidelijk van niet, want “het is de verantwoordelijkheid van de ouders om hun kinderen thuis in het Nederlands op te voeden”. Tja, misschien is het ook de verantwoordelijkheid van de ouders om de kinderen te leren tellen, en lezen en schrijven...

Taalonverdraagzaamheid

Natuurlijk is het een verantwoordelijkheid van het onderwijsstelsel om zijn leerlingen taalbeheersing bij te brengen, vanaf de allereerste tot de allerlaatste stap, dus vanaf de kleuterklas tot postdoctoraal niveau wat mij betreft. Ik ben het dikwijls oneens met Marc De Vos van Itinera, maar ik beaam wat hij zegt in De Standaard van 10/11 februari 2018: “In Vlaanderen hebben wij een talent voor taalonverdraagzaamheid. Wij hebben daar een overgevoeligheid voor”. Het is paradoxaal dat we desondanks zo bijzonder weinig aandacht schenken aan het aanleren van het Nederlands. We gaan er gemakshalve (zie wat mevrouw Homans vertelt) van uit dat de leerlingen de taal al beheersen en die dus niet meer moet worden aangeleerd. Met gemiddeld 14% leerlingen van allochtone origine is dat een vermetele veronderstelling, met jammer genoeg dramatische gevolgen. •